Ч. 210 (10.887). Львів, четвер 23. вересня 1926. Poczłowa opłata zapłacone ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Страшна катастрофа на Фльориді.

Тисячі вбитих і ранених. — Відозва през. Куліджа. — Співчуття французького уряду.

Льондон, 21. вересня 1926.

Ураган, який навістив Фльориду, був найбільшою бурею, яку колинебудь занотували хроніки. Наслідком бурі згинуло 1215 людей (перші телеграми з Міямі кажуть, що вбитих є майже 2000 людей), 5000 людей було ранених, а 28.000 осталося без даху. Буря перейшла через Фльориду смугою 60 миль широкою і нищила все по дорозі. Три дала 10 годин, вітер мав скорість 140 англійських миль на годину. При зірванні греблі в Мургевен згинуло 72 людей. Озеро Окечобо на Фльориді зірвало греблю і залило околицю. Згинуло там багато людей. У неділю пополудні лютувала ще буря в мексиканському заливі.

Президент Кулідж при помочі радія у відозві до всього народу взиває отворити субскрипцію в користь околиць Фльориди, навіщених ураганом. Спеціяльні санітарні поїзди вислано на місце катастрофи.

Французький уряд поручив Бріянові висловити Злученим Державам співчуття з приводу катастрофи на Фльориді.

З польського сойму.

Варшава, 21. вересня 1926.

На засіданні сойму 20. вересня перед денним порядком маршалок у відповіді на інтерпеляцію у справі ревізії у пос. Баліна і конфіскати його паперів і переписки відповів, що сойм не здобувся ще досі на подрібний закон у справі посольської незайманости. Маршалок звернувся до регулямінової комісії, щоби занялася тою справою і вислав письмо до міністра справедливости у справі відкритого листу бувш. премієра Вл. Грабського. Маршалок заявив, що торкається цієї справи в соймі тому, бо то є гол. пос бувш. мін. скарбу, котрого діяльність є предметом контролі сойму і тому, що в листі зачеплено честь кількох послів у звязи з обовязком, який на них наложив сойм, котрий вибрав їх до комісії, яка має розглянути сірникову справу. Бажання Грабського, щоби слідства в цій справі не вела дальше комісія в дотеперішнім складі — маршалок не міг сповнити.

Мін. скарбу Клярнер в експозе заявив, що за три останні місяці положення в Польщі поправилося. Причинилося до того головно довіря до стабілізації польських політичних і економічних відносин. Цифрами доказує, що недобір зменшувався, так, що за 8 місяців зносив 58 міл. зол. Мін. передбачує замкнення дефіциту цифрою 14 міл. зол. За 8 місяців уряд видав на поміч для безробітних около 15 міл. зол., а загалом за три квартали 80 міл. зол. На останній квартал передбачується на згадану поміч яких 20 міл. зол. Щодо поправи долі державних урядовців, то вона може відбуватися помало, в міру буджетової спроможности. Журба за валюту вже минула. Положення Банку Польського добре, а вдержання золотого залежне буде від відповідної буджетової, економічної і фінансової політики. Курс доляра, що в травні дійшов був до 11 зол., упав у липні на 9 і на тій висоті задержався. Валютову спекуляцію зліквідовано. Годі поминути справу зросту цін. Важну ролю в цьому відіграли цьогорічні жнива. Уряд старається запровіянтувати військо на цілий рік і бажає вже тепер створити збіжеві резерви.

Після промови мін. Клярнера маршалок заявив, що відіслав провізорію до будж. комісії. Вплинуло внесення ХД. на висловлення недовіря для мін. внутр. справ Млодзяновського і мін. віроісповідань і шкільництва Суйковського. Млодзяновському зате, що усуванням урядовців позбавив державу досвідних працьовників, а Суйковському зате, що зачинюванням польських шкіл на кресах ділає на шкоду держави і у віроісповідних школах іменує одинниці, ворожі для релігії, чим він небезпечний для будуччини молодого покоління. Внесення ввійде на денний порядок у четвер. Проти мін. Суйковського виступають: ендеки, хадеки, Пяст, Українці, Білорусини, Жиди і Німці.

З польських справ.

Ген. Мальчевського увільнено. — Розширення доходового податку на селян. Тугут виступив з „Клюбу Праці".

Варшава, 22. вересня 1926.

Ще дня 19. ц. м. увільнено ген. Мальчевського. Він виїхав у товаристві двох офіцерів і двох детективів до Вильна, де „народові" круги зробили йому овацію. Приймав його обідом виленський архиєпископ. З Вильна виїхав Мальчевський до Гродна, потім вступить до Варшави, а задумує постійно осісти у Львові. Він кидає, як кажуть, раз на все військову службу і вніс навіть подання в справі перенесения його на емеритуру. Тим, що його інтерпелювали в ріжних справах, відмовив Мальчевський якихнебудь інформацій.

Міністерство скарбу випрацьовує проєкт розширення основ доходового податку, щоб ним обняти передовсім селян. Оскільки селяне платили досі доходовий податок щойно від 30 гектарів землі, то на основі нового проєкту платитимуть той податок уже від 15 гектарів.

Посол Тугут, дотеперішній член „Клюбу Праці", зголосив виступлення з того клюбу. Причиною того кроку є антагонізм між ним і премієром Бартлем. Пос. Тугут не вступає до ніякого клюбу в соймі. Він хоче бути т. зв. „диким". Зрештою він має намір посвятитися в найближчому часі праці публіцистичній.

Америка й Европа.

Льондон, 21. вересня 1926.

Райтер повідомляє з Вашінгтону, що секретар скарбу Мельон уперше після повороту з Европи відвідав през. Куліджа і заявив, що нема зовсім причини, щоб американська політика мала улягти змінам. Підкреслював, що треба відібрати воєнні довги. Запевнив також Куліджа, що будуччина світової торговлі представляється світло, та що управильнення довгів не є дуже великим тягарем для держав довжників, а також, що Франція ратифікує договір у справі довгів.

Вибори в Греції 24. жовтня.

Відень, 21. вересня 1926.

Конділіс заявив, що дня 22. ц. м. видасть декрет, в якому буде заповіджене переведення нових виборів до грецького парляменту на день 24. жовтня ц. р.

Мусоліні — посередником.

Відень, 21. вересня 1926.

„Н. Вінер Тагблят" повідомляє з Букарешту: Преса, коментуючи румунсько-італійський трактат приязни, зазначує, що ген. Авереску просив Мусолінія піднятися посередництва в спірних справах між Румунією і Радянським Союзом. Італійський посол в Москві поінформував уже народнього комісаря для закордонних справ про намір Мусолінія інтервенювати в користь Румунії. Чічерін представив Мусоліньому домагання С. Р. С. Р., а саме зневтралізування Дністра й обостороннього відсунення військ на 10 км. від границі. Не виключена річ, що ще на протязі цеї осени прийде до стрічі Чічеріна з ген. Авереску.

Залізнича катастрофа на Волині.

Варшава, 21. вересня 1926.

Особовий поїзд 1951, що їхав зі Здолбунова до Ківерець, переїхав у нагальному бігу стацію Сенкевичівку на Волині і впав на сліпий тор поза стацією. Кільканацять вагонів вискочило з шин, три вагони розбиті зовсім. Страти в людях: три особи вбиті, кілька тяжко ранених. Машиніст того поїзду оправдується тим, що при вїзді на стацію дістав сильного завороту голови, наслідком чого стратив притомність.

Справа Паньчишина.

Скасування вироку.

Варшава, 22. вересня 1926.

Читачам відомо, що свого часу засуджено С. Паньчишина зі Львова на 2 і пів року тяжкої тюрми за співучасть в акції, що мала на меті увільнити засуджених офіцерів Вечоркевича і Багінського. Крім того наслідком наклепів відомого Микитина ведено проти нього слідство за співучасть у замаху на б. президента Войцеховського. В цій справі виявилася повна невинність Паньчишина, тому її уморено у львівськім суді, а засуджено його у варшавськім суді за приналежність до комуністичного компльоту. Наслідком відклику прокуратова ізза малої кари апеляційний суд підвищив Паньчишинові кару до 4 літ. Але наслідком відклику засудженого Найвищий Суд зніс на днях присуд другої інстанції і справу Паньчишина розглядатимуть ще раз.

Біржа.

Ґроші.

У приватних оборотах тенденція для доляра звижкова: 8·98—8·99.

Збіжжа.

Хлібове збіжжа є предметом великого обороту. Пшеницю купували для волинських млинів, жито для катовицьких. Ціни на загал сильніші. Крім того зацікавлення гречкою при достаточній подачі. Тенденція звижкова. Настрій вельми оживлений. Пшениця красва дворська з 1926 р. 7·50 гр. 44·50—45·50, пшениця красва з 1926 р. ... гр. 42—43, жито галицьке з 1926 р. ... гр. 30·50—31·50, ячмінь галицький ... 27·50, ячмінь галицький пастівний ... 24·75—25·25, овес галицький з 1926 р. гр. 23·25—24·25, гречка 27—28.

Туарійська таємниця.

Львів, 22. вересня 1926.

Ще не прогомоніли рясні оплески, якими представники 48 державних народів зустрічали тріюмфальний вхід Німеччини до женевської „палати націй", ще світова преса не прийшла до тверезої рівноваги після захоплюючих пеанів з того приводу, а вже керманичі закордонної політики двох середньоевропейських великодержав поквапно взялися до праці над закріпленням франко-німецького порозуміння, над вирівнанням розходжень ще недавніх найбільших ворогів: Франції й Німеччини. Покинувши женевські палати, Бріян і Штреземан зустрілися в минулу пятницю (17. ц. м.) у французькій сільській осаді Туарі, де на протязі чотирьох годин вели живі, далекосяглі розмови. Про що говорили керманичі закордонної політики двох великодержав, що лягло в основу їх дебат, які постанови винесено, які обопільні зобовязання принято, — про те панує глибока мовчанка. Навіть найбільш настирливі й догадливі журналісти не зуміли нічого виловити з довгих нарад двох державних мужів. Гарно — й багатомовний Бріян, обороняючись перед наступом журналістів, говорив таємно-обіцюючо, користуючись символами, з імлистого змісту яких важко виловити суть справи.

„Коли державні мужі — підкреслював він — говорили зі собою чотири години, то ясно, що мусіли найти основи до порозуміння. Колиб не було тих основ, розмова булаб коротша. Завданням найближчих днів є представити вислід розмов урядам, здобути від них апробату і поквапно довести розмови до кінця. Якщо, панове, бажаєте написати гарну статтю про наші розмови, то я піддам вам назву: „Туарійська таємниця". Якщо бажаєте написати фейлетон, то можу піддати вам тему: Коли ми розпочали розмову, вершок Мон Бляну був сповитий темними хмарами, в ході розмови атмосфера вияснювалася все більше, а під кінець розмови перед нами заясків величній вид альпейського велитня, такий, якого не маєте в Женеві. Якщо хочете, панове, можете це вважати символом".

Що це значить? Це значить, що безпосередня розмова Бріяна й Штреземана в маленькому сільці Туарі створила більші основи для франко-німецького порозуміння, як вся дотеперішня політика, як сама Женева.

Щож становить основу того порозуміння? До чого змагають оба державні мужі? Заки коротко дамо відповідь на це питання, годиться зареєструвати одну новину. На днях „Тан", найвпливовіший політичний орган французької політики й один з виразних противників порозуміння з Німеччиною, перейшов на власність ліонського міліярдера Жіleста. Цю трансакцію перевів голова ліонських фабрикантів шовку Фужер, який підчас ліонського ярмарку виголосив велику промову про спільні господарські інтереси Франції й Німеччини. А промисловий Ліон, фабрикантський і робітничий, сьогодня випростовує лінію французької політики. Колиж пригадаємо реферовану у нас перед місяцем статтю німецького промисловця А. Рехберга про потребу франко-німецької господарської солідарности, — то стане нам ясним, про що могли говорити Бріян і Штреземан. Очевидно, про ніщо инше, як про господарське порозуміння Франції й Німеччини.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

астрономічна обсерваторія запримітила на сонці дві рідкі величезні плями. — У ситківкових змаганнях у Злучених Державах титул „чемпіона" одержав Француз Лякост. — В Америці на побережі Фльориди страшний борвій знищив 20 0 домів; 75 осіб убитих.

Дописи.

Глиняни. *(Освітня праця в час ферій).* Старанням філії „Просвіти" вшанували отсі села память Ів. Франка концертом: Заістє, Полтва, Ляшки, Задвірє, Перегноів, Розворяни і Глиняни. Слід піднести заслуги п. Ів. Скибінського, котрий зорганізував хор зі студіюючої молоді, яка розібрала між себе й декламації та вступне слово (крім Глинян та Заістя, де промовляв д-р Ст. Галан) і знаменито вивязалася зі свого завдання. Населення витало всюди сердечно концертуючих гостей. Зиск із того подвійний: піднесення національної свідомости і грошеві засоби на купно книжки для народу. На ту саму ціль пішов і дохід з фестину й вечерниць, улаждені філією і студентством. Наслідком того філія одержала майже 500 зол. на поширення книжок. В усіх майже селах є аматорські гуртки і там на туж ціль і будову відбулися вистави. Відрадне явище, що одні села помагають другим (Полюхів дав виставу в Касичах, Словіта фестин лучно з Підгайчиками.) Поїздок рефератів по селах дала філія 10 на теми з Історії України й економічні. Реферували студенти і члени виділу. Нарід являвся численно. Засновано одну нову бібліотеку в селі Касичах і підготовано дві дальші для Доїонич та Балучина. Будова чисельних домів поступає вперед. На феріях посвятили свої доми села Задвірє і село Підгайчики (2 доми). Инші села пильно переводять підготовчу роботу, щоб з весною побудувати свої домівки. Поміч з Америки одержали вже с. Словіта (90 дол.), Глиняни (80 дол.) та Куровичі і Полюхів (на церковні річи). — Основування „Соколів" відбувається правильно. Перед в цьому напрямі веде село Словіта, де й місцевий парох і його син п. Юрій Бачинський енергійно піддержують освітний та організаційний рух. Инші села вносять статути на затвердження.

На господарському полі — найважнішою справою є парцеляція. В повіті і самих Глинянах вона йде пиняво — з недостачі готівки в нашого населення. Грошей достарчає на це головно заморська еміграція. Населення сплачує рати добре й точно, хоч ціна землі (100—300 долярів за морг) була значна і в долярах платна. Часть землі взяли Мазури — майже за безцін. Нині вже не видно цеї охоти у поміщиків робити такі дарунки... Всеж таки чужинець не є в силі й нині платити такої високої ціни, як наше населення за землю. Колиб ми вже раз змоглися поставити земельно-парцеляційний банк, то висліди на полі парцеляції були би значні, бо землі на продаж є подостатком і доволі дешевої. — Жнива в повіті слабші. Намолот збіжа з копи від 25—70 кг; в р. 19 5 було від 50 до 110 кг. Наслідком того збіжа більше як на одну трету менше, як в р. 1925. Паші подостатком. Бульби — мало — (40 процент менше, як в 1925). Еміграція за море (Канада, Аргентина) йде постійно. Реемігpація — мала: вона в більшости засібна і для нас творча (мурують доми, купують землю). — Останніми часами пани з „Русского Голосу" задумали зробити нам „диверзію" в нашій організаційній праці. Скінчилося повним фяском. З Полюхова мусів д-р Ваврик утікати, в „пальоти" госпожі Монцібовичевої осмішують до-решти вимираючих істинно-„русских". Щоб одначе злікв'дувати ці національно-деморалізуючі підюджування, наша організація рішила прилучити до свойого округа сусідні села з золочівського і камінецького повіту, в яких з поконвіку панували москвофільські батюшки. В тій ціли виїхав дир. Семик до Кутнора, де заложено „Сокіл" і підготовлено працю під инші українські установи. Показалося, що навіть у своїм власнім селі госпожа Монцібович стратила зовсім грунт під ногами. А дня 15. VIII. відбули делегати нашої організації (УНДО) довірочні наради в селі Балучині, де ціле населення заявилося за вступленням в ряди нашої організації. П. Ст. Галан виголосив економічний реферат і разом з п. С. Буцманюком обговорили всі пекучі справи села. Нарадам проводив парох о. Костишин, що зорганізував гарний хор у селі. Село робить уже старання до будови освітнього дому; має добре працюючу кооперативу і по відбутих з відпоручниками нарадах рішило оснувати райфайзенку. — Негайне переведення організації в дальших ще 3—4 селах золочівського повіту (Росилів, Скнилів, Бортків, Новосілки) буде подвійним засобом на москвофільську деморалізацію — а при тім змінить наш повітовий округ, постачаючи матеріяльних і моральних засобів для освітньої, господарської і політичної праці.

Зате шкільна справа представляється дуже прикро. Хоч ціле населення повіту (гр.-кат. і римо-кат.) говорить по українськи—всюди майже заведено польську чи утраквістичну мову навчання, що на одно виходить. Тепер усі села подають прохання в справі заведення української школи і, що дуже важне, домагаються українських учителів.

У часі ферій гостив у нас театр Стадника. Вистав було понад 10 і всі при переповненій салі. Ходили також і не-Українці. Милу несподіванку зробив нам рівнож Наддніпрянський Хор п. Євсевського, що має вже вироблену славу. На масі ділає хор дуже будуючо — саля і церква (співали раз Службу Божу) були просто забиті народом. Закінченням ферійного, освітнього й організаційного сезону була збірка молоді на „Академічний Дім", що принесла в Глинянах около 300 зол. Успіхи молоді значні, — бо вона вся станула на національнім ґрунті, визнаючи все инше другорядним.

Ст.

Зі спорту.

„Україна" здобула кубок.

Змагання в копаному мячеві з суботи й неділі закінчилися високоцифровою перемогою „України", що з приводу свого 15-літнього ювилею здобула нові лаври, а саме кубок, жертвований побідній дружині Т-вом „Дністер". Самі змагання були доволі цікаві, жалко тільки, що стягнули так мало публики.

В суботу грала „Україна" проти „Богуна" (Львів-Левандівка) з вислідом 2 : 0. Після того відбулися змагання між „Скалою" (Стрий) і „Беркутом" (Перемишль). Обі дружини стоять менш-більш на однаковому рівні. Спершу мала перевагу „Скала" і вела вже 3 : 1. Опісля „Беркут" вирівнав і гра скінчилася в приписаному часі 4 : 4. Продовження гри аж до сумерків ночи не змінило висліду в нічию користь, тому між обома дружинами мусів рішати жереб, що випав у користь „Беркута". Присутних ледви яких 100 осіб.

В неділю прийшло до фінальних змагань за кубок. „Беркутові", що зараз з початку здобув одну бремку, дальше не щастило. Виявилася повна фізична перевага „України", яка зуміла використати її так, що ще до павзи впакувала у ворота „Беркута" три goal-i. По павзі здобула „Україна" ще чотири брамки, так, що загальний вислід був 7 : 1 у її користь. Кубок вручив дружині директор Колтунюк. Присутніх до 300 осіб, хоч це була неділя і погода дописала.

Вислід легко-атлетичних і теннісових змагань подамо після їх закінчення.

Всячина.

Найдорожчий европейський музей. Який це? Ніхто не вгадає. Ні Британський музей, ні Лювр, ні хороми Ватікану. Всі вони мають безцінні скарби, одначе коли рахувати їх вартість по доходам, а не по ціні складеного там мертвого капіталу, всі вони стоять на другім місці після тих джерел доходу, які нестиме мадярській державі новодароване майно д-ром Александром Апонім. У північній закутині комітату Баранія, якого половина належить до Югославії, лежить маєток Ленгієль. Дорога, яка перерізує його — довга на 11 км. Маєток має 3300 катастр. моргів. У парку старофранцуський замок у найкращім ренесансовім стилю, що має рівно 99 літ. На ньому ще powiewa чорна хоругов. Його власник помер, але 71-літня вдова не каже її стягати, аж до своєї смерти. Вдова по Апонім — з родини Естергазів, найбільших меценатів старої Угорщини. Померший граф колись дипльомат, був змалку великим „книжником", колекціонером відомим в усьому світі. Його пребогата бібліотека, що мала в собі найповніщий збір до історії Угорщини, була доступна всім дослідникам, які находили на замку меценатську гостину. Вмираючи граф записав свою бібліотеку мадярському національному музеєві. А тепер вдова доповнила цей дарунок новим княжим жестом: вона записала все своє майно, землю і замок з усім, що там є, мадярським науковим установам. Це майно є одним з найбільше зразкових в Европі: в ньому є сотки найкращої худоби — расових коров, овець, коней; воно славне припасами найдобірнішого вина. Таким робом Національний Музей у Будапешті стане власником величезних просторів, які нестимуть міліонові доходи. Такий запис мадярських меценатів нагадує дари американських міліярдерів.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:

Четвер 23.IX. Жидачів
Пятницю 24.IX. Жидачів.
Субота 25.IX. Болехів.
Неділя 26.IX. Болехів.
Понеділок 27.IX. Долина.
Второк 28.IX. Долина.
Пятниця 1.X. Дрогобич.
Субота 2.X. Дрогобич.
Неділя 3.X. Борислав. 193 37-?

Пятнацятьлітний зїзд Товаришів, які зложили матуру в українській гімназії в Перемишли 1911 р. відбудеться дня 29. вересня ц. р. в Перемишлі. Заупокійна Служба Божа за померших Професорів і Товаришів відбудеться того самого дня о год. 8. рано в катедральній церкві. Хто з товаришів не зголосив ще своєї участи, хай негайно це зробить на адресу: Олександер Костик Львів, Ринок 10., „Діло". — *Д-р Дашкевич Роман, Костик Олександер.* 1—2

Загальні збори Музичного Товариства ім. Лисенка, філія в Дрогобичі відбудуться в неділю дня 10. жовтня ц. р. о год. 4-тій поп. в комнатах Товариства з слідуючим порядком дня: 1) Відчитання протоколу з попередних загальних зборів, 2) Звіт виділу Товариства, 3) Звіт ревізійної комісії і уділення Виділови абсолюторії, 4) Вибір нового виділу, 5) Внески і запити. На случай коли би о год. 4-тій не явилося приписане статутом число членів на загальні збори, відбудуться загальні збори Товариства в тім самім дни, в тім самім льокалю і з тим самим порядком дня о годину пізнійше то є о год. 5-тій пополудни. — За Виділ Музичного Товариства ім. М. Лисенка, філія в Дрогобичі: *д-р Рудольф Скибінський* секретар, *Марія Дроздовська* голова. 578 1-1

Загальні Збори Кружка „Рідної Школи" У. П. Т. в Тернополі відбудуться дня 3. жовтня 1926 р. о год. 3 пополудни в салі Міщанського Братства. Дневний порядок звичайний.

За Старшину Кружка:

Д-р Ст. Баран, голова. 583 *Д-р Никифор Гірняк,* секретар.

Подяка.

о. Григорій Редчук, парох Висиповець род. 1882 р., помер 26/VIII. 1926 р., полишаючи 4 круглих сиріт. Покійний був ревним душпастирем і в часі війни, сповняючи обовязки душпастирські в кількох парохіях попав в грудну недугу, яка загнала його передчасно до гробу. Похорон відбувся 28/VIII. при участи 12 священиків. Оставші діти складають щиру подяку Всеч. і Вп. о. деканови Молчкові за провід, а Всеч. о. о. Дзедзикови, Яворському і Кудіцькому за прощальні бесіди, і прочим отцям кондеканальним як і Всеч. о. Черкаському, лат. обряду, за участь в похороні. Д-рові Спросові з Озірної складаємо подяку за старанне лічення татка. Особлившу подяку найсердечнійшу складаємо своїй тіточній сестрі Варварі Ухановій за безкорисну і з подивом гідну пожертву підчас недуги татка, з наражениям навіть свого життя. Рівнож дякуємо зацерковникам, сусідам, як також братству Церковному і всім парохіянам за віддання послідної прислуги. — Опечалені діти: *Ма..., Ірена, Доля і Бодьо Редчук.* — Висиповці, 6.IX. 1926. 582

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

політикою в Австрії д-ром Костем Левицьким скінчилося було катастрофальним для нас актом з 5. листопада 1916 про відокремлення інтегральної Галичини. Але виставляючи цей постулят, чи українсько-галицькі провідники не робили всього можливого, щоби тим чи иншим способом, нераз і великими жертвами (викупом!) здобути хоч невеличкий стан посідання в адміністрації, судівництві, шкільництві і т. п.? Чи виставлювання постуляту „коронного краю“ було доктринерством, чи демагогією?

„В „громадських обовязках“ говориться про те, що „треба говорити правду й робити по правді“. Инакше наступає безчинність. Поза фразами про неволення не робиться нічого, щоби паралізувати роботу противників. Велика частина громадян відтягається від праці, мало хто виявляє охоту брати на себе важкі громадянські обовязки.

„Нарід, що не хоче належати до національних банкротів, але до тих націй, що шляхом відродження йдуть на зустріч кращої будучности не може бездільно приглядатися експериментам, доконуваним на його організм — чи то своїми, чи чужими“.

Свята правда! Пора припинити воловідство, дрібне інтриґантство, нашіптування по кутках, видумки з усякими Стідами, позакулісове сплетництво. Пора закинути свої брехливі звички, а говорити правду й робити по правді, не під кутом шкурних інтересів одної особи чи гуртка людей зпід стягу „незалежної думки“, а під кутом інтересів усієї нації. Пора вийти поза межі менторства і ставати до праці в солідарній, обєднаній громаді. Пора припинити шкідливу роботу й свої експерименти, пора закинути тайні ходи і вийти на широкий шлях відповідальної громадської роботи. Бо так, як досі маються справи, то ваші деклямації про державність, соборність, незалежність є тільки пустими словами, які вже до нічого не обовязують, які не накладають на вас ніяких обовязків. Хтож, як не ви весь час робили експерименти, обмотували народ павутинням надій на ріжні Австрії й Німеччини, опісля антанти і Ліги Націй? Хтож, як не ви, тером і провокаційними сплетнями вбивали всяку критичну думку, щоби довести до катастрофи, а потім вмити руки і відмовитися від консеквенції кожного чесного громадянина,—від відповідальности? Розуміємо, що згадка про поневолення вражає вас неприємно, бо ви занрювали викликаний проти вашої волі вбройний здвиг народу, ви розтратили народні сили, ви були мабуть раґ того безприкладного поневолення, а тепер замісць йти на покуту ще й менторуєте?

„Ось згадаймо про тих, що друться до проводу, тай кажуть, що нам треба конче представництва закордоном,—а в дійсности лазять за кордон і клеветами зневажують те представництво на публіку перед світом! Або тут—критикують Пілсудського і його „студа“ (?!) відрікаються, а там до Варшави посилають ті люде зі своїх евнухів,—щоби деклямували орієнтацію на Пілсудського? А на селі нарід ходить як блудна вівця та зачинає співати иншої пісоньки“...

Бачите, до чого те все зводиться? До проводу! Таж ви, світильники народні, мали не лише провід: вам нарід віддав був усі свої засоби, всі сили, а ви що з ним зробили, в яку пропасть його струтили? Тай з кінцем 1923 року вам віддано провід, який ви неподільно держали в своїх руках до половини 1925 р. І що ви за той час зробили? Чи не знищили останків організації? А тепер знову, коли важкими організованими зусиллями і посвятою одиниць ту організацію в значній части відбудовано, ви знову простягаєте свої руки по провід? Бажалиб капіталізувати чужу працю? І при тому лепечете про якесь „представництво“ за кордоном, яке крім маленького гуртка „династичних“ фанатиків і „незалежних“ прихильників нічого не представляє? Та ще й інсинууєте, що хтось зневажає те „представництво“, яке вже довший час одно тільки й робить, що обезцінює краєвий провід і його працю, що ширить сплетні про наділених громадським довірям провідників і робітників, що в краю і за кордоном представляє із старою, випробованою інсинуаційною методою як польонофілів, запроданців, антирадянців, що — мовляв — деклярують орієнтацію на Пілсудського.

Крутії і фарисеї, доки будете своєю „незалежною думкою“ каламутити воду і заслугувати ласки у чужих? Непоправні „ідеалісти“ й реномовані плятоністи, виходьте зі своїх закутків, злізайте з печей, відслоніть своє обличча, покажіться на Боже світло! Коли робите закиди, робіть їх прилюдно, мовою фактів; коли нарікаєте на неробство, предложіть біляне своєї праці; коли маєте скристалізовану думку, коли знаєте кращі методи громадської роботи, не заслонюйтесь бездумним менторством! Будьте громадянами в повному того слова розумінні, мужами справді характерними і відповідальними, а не облудними неробами, які не сповняють навіть формальних громадянських обовязків, які навіть не беруть участи в засіданнях установ, до яких їх вибрано (себто поставлено їх на свічнику провідників!) або зникають, коли на денному порядку находиться справа, яка вимагає відповідального рішення з усіми консеквенціями. А потім, замісць допомагати в праці, вони тільки підглядають або й видумують слабші сторони, щоби мати зброю до поборювання народніх робітників, щоби ще глибше переводити свою розкладову роботу.

Вертайте, панове, з перехрестних стежок свого інтриґантства на ґрунт громадської відповідальности і національної характерности. Будьте будівничими, а не руїнниками!

По широкому світі.

Звістки про концентрацію військ Франції на італійськім кордоні спростовують Французи як звичайні сплітки.

Англійські шахтярі домагаються від уряду збірної умови на всю Англію щодо унормування їх плат. Секретар їх союзу Кук не вірить у хутке закінчення страйку.

Бельгія задумує ввести радикальні засоби для стабілізації валюти, яка буде основана на золотім підкладі.

Французька впливова преса вважає останню таємну нараду Бріяна зі Штреземаном „початком нової політичної орієнтації“.

Доля Обреґона, бувшого президента Мексику, невідома: він або згинув, або втік від Індіян. Заворушення Індіян у провінції Сеньора є щораз поважніші.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла“ сконфісковано в пятьох місцях першої статті п. з. „Насміх із законности“, в тому два місця з підзаголовка! Це 88. чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить присилати прямо до Адміністрації, яка на місяць жовтень 1926. виносить 4·50 золотих.**

— **Митр. Шептицький у Подєбрадах.** Дня 17. ц. м. прибув на запрошення Української Господарської Академії до Подєбрад екс. митрополит Шептицький, щоб оглянути академічні і студентські установи. Високого гостя ще в Празі зустрів представник сенату Академії проф. С. Тимошенко і д-р А. Монтрезор. В товаристві митрополита о. кан. Яцковський. На дворці в Подєбрадах зібрався сенат Академії і сила студентства та громадянства. Повитання митрополита було дуже сердечне. У його честь відбулося опісля торжественне засідання сенату, а вечером концерт. Митрополит має залишитися в Подєбрадах 2—3 дні.

— **Українське інформаційне бюро** повстало в Бельгії. У Брюселі (51. rue des Ailes). Воно видаватиме постійні бюлетини французькою мовою для ознайомлення чужинців про важніші події з українського життя.

— **Виклади з українознавства в чеському університеті.** В чеськім Карловім університеті в Празі заповіджено на зимовий семестр 1926—1927 виклади проф. Дмитра Дорошенка (Українська історія) і проф. Олександра Колесси (Історія української літератури в 19. столітті).

— **Ucrainica.** „Musikblätter des Anbruch“ (Відень) у ч. 7. подають добру інформаційну статейку п. з. „Музичне життя на Україні“.

— **Рідкий некрольоґ.** Неоден з нас бажав би собі (навіть, коли не хуває „зійти на пси“) діждатись такої посмертної згадки, як пес, що вмер в будинку Ліґи Націй у Женеві. Вся европейська преса присвячує йому теплий спомин: був це чудовий „бернардин“, який не хотів покинути готелю, коли туди спровадилась Ліґа Націй. Його проганяли силою, він уперто вертався. Хто його там залишив — невідомо. Називався, як личить готелевій собаці, Брістоль. Про його завзяте привязання до місця, повідомлено президію Ліґи Націй і ця доручила вписати його на листу постійних членів цієї інституції. 50 націй світа затверджувало щороку бюджет призначений на утримання Брістоля: 365 франків, себто франка денно. Він одержав почесну назву „пса Ліґи Націй“ і був під спеціяльною опікою 200 стенотипісток, що вештаючись по коридорах Ліґи Націй, пестили його та годували цукром і шоколядою. Ці солодощі були причиною його хуткої смерти. Історія життя „Брістоля“ повна „моральної науки“: хто хоче здобути собі права осідку в Лізі Націй, нехай туди влізе і не дасть себе викинути та нехай знає, що великопанське життя під її крилами підриває організм.

— **Померли** два історики німецької літератури: відомий німецький історик літератури і професор у Празі д-р А. Cауер у 71 р. життя. Колись був професором у Львові. З його праць відомі студії про Ґете і Ґрільпарцера — і професор берлінського університету д-р Ґустав Рете, в 67 р. життя, автор „Німецькі поети XIII. і XIX. віку і їх політика“, твору, який своїми реакційними поглядами (як і инші) викликали у свій час різкий відгомін.

— **Недільне жниво.** Львівська вулиця у вищій своїй частині перемінилась у неділю у справжню дільницю апашів. У шинку якогось Кшесіка звели власники льокалю дійсну боротьбу з пяними „вільними громадянами“ своєї дільниці. Пішли в рух палиці та бравнінґи і в результаті бійки один професійний авантурник Гафтек упав трупом, а один був ранений. — З бюра заведення „Бібліотеки Оссолінських“ злодії вкрали з каси 20.000 зол. — На вулиці Сапіги авто переїхало дитину на смерть, а хлопці, що бавились на вул. Пелчинській під Пісковою горою, засипали на жарт, але й на смерть 4-літнього товариша. — Вломів до крамниць і приватних мешкань було стільки, що Львів не потрібує

соромитись своєї провінціональности.

— **Сумна хроніка.** Наслідком любовної трагедії отруїлася 24-літній Иосиф Шльосер, брат власника цинкографії „Кліш“. — Студент техніки Коцулінський у нервовім розстрою поранив штилетом свою матір.

— **Італійський шовінізм.** Фашисти захоплені економічними успіхами та ладом у своїй державі вірять, що можуть вистарчити собі самі в усіх напрямках. У Медіолані заборонено виставу французької пєси і вся трупа франц. акторів мусіла виїхати. Кажуть, що незабаром почнеться кампанія проти усіх чужинних пєс в італійських театрах. Нема нічого легшого як бойкотувати чужу літературу.

— **Америка — царство спадщини.** В один день стала нині на весь світ славною звичайна мадярська прачка Тернек. Її чоловік має 20 літ тому ґеніяльну думку виїхати до Америки, обіцюючи жінці, що „ще колись про нього почує“. Він додержав слова. Жінка почула про його смерть, а одночасно повідомили її, що має відобрати собі 40. міліярдів мадярських корон спадщини.

— **Заборонена мода.** Всі вищі жіночі школи в Будапешті одержали розпорядок, що ученицям не вільно носити коротких суконь, декольтів, пудруватись або наводити шмінку, а навіть носити модну хлопячу підстрижку. Що більше: дівчат повинні старші проводити до школи. Бідні родичі, які справили своїм дівчатам модні сукні і підрізали їм недавно волосся!

— **„Оригінальний“ письменник.** Англійський драматург Бернар Шов належить до найоригінальніших сучасних людей і залюбки приголомшує звичайних смертників своїми смілими парадоксами. Репортери часописів шукають за ним як за невичерпаним джерелом сензацій. Поїхав 70-літній письменник на вакації до Італії і заховався від світа в тихій закутині. І там найшли його. І тож дізналася европейська преса: Шов ходить на прохід, до кіна, читає і пише. Робить те саміське, що ми. Та один львівський денник таки найшов дещо оригінального у поведінці Шова: Шов, як звичайно, нарушує „добрий тон“ — читає підчас їдження. А це „нарушення тону“, треба знати, є страшенно поширене в Англії: Англійці недурно нездужають на шлунок: підчас снідання, обіду, вечері в усіх пансіонах і готелях читають. А ось і друга риса великого письменника відкрита пресою: Шов носить завсіди в кишені якусь книжку. І це також, добре знати, роблять усі інтеліґенти Англійці. Англійські видавництва спеціяльно мають на увазі цю потребу читачів, які в трамваю, на кораблі, в жидальнях усяких бюр, залюбки читають книжки; англійські книжки здебільша в малім форматі, на ідеально тонкім папері, так, що том на 500 сторін подобає на записник. „Ах! якби ми мали такі книжки!“ зітхне дехто — „то може й більше би в нас читали“. Якби всі наші інтеліґенти читали бодай підчас їдження! Якби всі шлункові недуги були в нас бодай наслідком лектури!

— **Сільські трагедії.** У селі Кривчицях біля Львова згоріло кілька господарств. — У селі Ремезові біля Львова повісився 19-літній парубок Василь Сушко наслідком важкої грудної недуги.

— **Світова хроніка.** Цими днями появились у Парижі два перші німецькі часописи, які виходитимуть там постійно „Die Pariser deutsche Zeitung“ і „Neue Pariser Zeitung“. — Населення СРСР, як доходить тепер, по неофіціяльним даним до 145 міл. душ. — Біля Батума російський пароплав „Дагілев“ надибав підводну міну і потонув; 15 пасажирів згинуло. — Кровавська

співпрацю, самовистарчальність і взаїмну допомогу европейського континенту взагалі, а Франції й Німеччини зокрема. В тій точці має початися здійснювання панеуропеїзму.

Та економіка є лише другою стороною медалі політики. Щоби здійснити господарську співпрацю, слід довести до політичного порозуміння. А щоби його це останнє осягнути, треба втихомирити публичну опінію обох країв, треба усунути все, що наглядно вказувалоб на недавню війну і ворожнечу.

Добрі взаємини й обопільне довіря, як основа господарського і політичного порозуміння, заіснують тоді, як зникнуть усі признаки французької „побіди“ над Німеччиною. А тими признаками є військова контроля над Німеччиною й окупація басейну Саари та Надренії. Франція нічого не малаб проти корисної для Німеччини полагоди цих домагань; лякається тільки, що знесення окупації заставить Німеччину до опору проти пляну Доза. З огляду на те виринула думка викупу окупації за 250 міліонів зол. марок.

Це був би вступ до широкого франко-німецького порозуміння, господарського й політичного, до франко-німецького опанування европейського континенту. Франко-німецьке порозуміння, видно, находиться у великому розгоні, коли вже в перших днях жовтня — після конференції фінансових знавців — Бріян має виїхати до Берліна або Штреземан до Парижа. Не без причин додумуються, що така офіціяльна візита в столиці Німеччини чи Франції була би висловом тіснішого й всестороннього порозуміння між Францією і Німеччиною.

Через гекатомби воєнних жертв, міліярдові втрати в матеріяльних і культурних цінностях, через прозалля вікового суперництва і довгі десятки літ невгомонної ворожнечі два культурні народи доходять до взаїмного порозуміння. Розуміється, тоді всі трабанти і сателіти Франції на сході й полудневому сході Европи тратять свою ціну. І в цьому якраз міститься „туарійська таємниця“.

Середня школа в Польщі:

Ученики середніх шкіл по вірі.

В шкільнім 1925 році було в Польщі 219.804 учеників у всіх середніх школах (державних, самоврядних, приватних). З того було римо-католиків 150.289 (68·4 проц.), греко-католиків 9.256 (4·2 проц.), православних 5.108 (2.3 проц.), Жидів 45.370 (20·6 проц.), инших 447 (0·2 проц.).

Найбільше римо-католиків мають середні школи у воєвідстві люблинськім (88·1 проц.), познанськім (87·7 проц.), краківськім (85·3 проц.), варшавськім (84·7 проц.), поморськім (84 проц.), шлеськім (83 проц.), келецькім (81·8 проц.). Знаменито заступлені Жиди, що мають по середніх школах вдвоє стільки учеників, якби їм належалося на основі статистики Жидів у Польщі. Зате Українці й Білорусини, що творять майже третину населення цілої Польщі, мають по середніх школах неціліх 7 відсотків (до числа греко-католиків і православних слід додати й незначний відсоток Білорусинів римо-католиків). В напрямі збільшення відсотка української молоді по середніх школах, особливо фахових, повинні працювати ми всі.

Мова навчання середніх шкіл.

В 1925 р. було в Польщі 778 середніх шкіл. З того польських шкіл було 674, польсько-українських 1, польсько-німецьких 3, польсько-російських 3, польсько-гебрайських 1, українських 20, білоруських 3, білорусько-російських 1, німецьких 39, жидівських 5, гебрайських 13, російських 11, литовських 2, французьких 2.

Типи середніх шкіл і скількість учителів.

В 1925 р. було всіх державних середніх шкіл 267 для 108.655 учеників, недержавних, але з повними правами 118 для 36.400 учеників, з неповними правами 232 для 50.128 учеників, без прав 161 для 24.795 учеників. В тім же році було 3 4 відділи елементарні, в яких училося 7.126 учеників, відділів нижчої гімназії було 2.771 для 96.153 учеників, відділів вищої гімназії клясичного типу було 579 для 16.612 учеників, відділів гуманістичного типу 2.678 для 75.764 учеників, відділів типу математично-природничого й реального 807 для 24.333 учеників. — Усіх учителів у середніх державних, самоврядних і приватних школах було в минулому році 14.681, в тому числі 9.998 мущин і 4.683 жінки.

Замітки і відгуки.

За поворот до відповідальности і характерности.

„Громадськими обовязками“ займається львівська „Рада“, орган „незалежної думки“ в ч. 66 (з 17. ц. м.). З молодечою енергією і старечою злобою перемішано там горох з капустою. Чого там тільки нема? І „ідеольогія української нації“, і „незалежна політична думка“, і „національна характерність“, і „сила волі і праця для народу“, і „солідарність та карність“, і богато инших великих слів, якими люблять пописуватися молоді гімназисти або старі волоцюдники. Можна сказати, що є там „віра, надія і любов“, тільки нема її матері, — софії (мудрости, розуму). Тай „громадянських обовязків“ там не доглянеш поза гущавиною непов'язаного ніякою ниткою льогіки менторства. Колиб проаналізувати всі ті паламарські мудрощі на тему — mutatis mutandis — плиткого, поверховного „положення в краю і державі“, то виявиться, що ті людці справді все знають, тільки нічого не розуміють.

Богато говориться в тих „громадянських обовязках“ про характерність, почуття відповідальности, які є основою „почування (sic!) національно-політичної мети“.

„Без отцього конечного морально-політичного підкладу все, що діється (де?), є тільки доктринерством або пустою демагогією, а доктринерство поширює зневіру в народніх масах з одного боку, — та демагогія добиває нарід нездійснимими обіцянками з другого боку. І тому такі провідники народу зводять націю на манівці. Клепати у програмі, що нарід дістане за дармо землю, — а в дійсности переводити викуп землі, — сеж нещирість супроти народу, та з неї кпить собі простий гречкосій! Як можеш дати землю даром, то покажи: як, де і коли, а як не можеш, то скажи, що в цих обставинах треба землю купувати, — бо як нарід збаламутиш, то він не буде землі набувати, — а инші заберуть йому землю зпід носа“.

Читаєш, читаєш цю паламарщину, та й не знаєш, чи плакати, чи сміятися. Люди, що на доктринерстві, демагогії і народніх грошах прогайнували найкращі літа за кордоном, що цілими літами при допомозі терору годували нас доктринерством і демагогією, що забороною участи у виборах вирвали нам останню зброю в боротьбі за іс.нування, що й тепер не можуть вийти поза поріг „незалежної думки“ себто безчинства (за винятком тихого і ревного інтриганства!), — говорять про „нездійснимі обіцянки“. Мовляв, землю обіцюють „за дармо“, а в дійсности переводять викуп землі. Хто, де і коли обіцював за дармо землю, хто, де і коли переводить викуп землі? Панове, ви вже за старі, щоби вам личило [illegible]. Пора честь знати і розум мать. Виставлення в програмі домагання переходу великовласницької землі в руки народу без викупу — це не обіцянка, що „нарід дістане за дармо землю“. Нікого „за дармо“ нема сьогодня, за винятком „незалежної думки“. За все треба боротися. І не даруику домагається зорганізоване в політичних партіях громадянство, але повороту, віддачі споконвічної власности українського народу, власности, до того ж іще вдвоє заплаченої століттями безвідплатної панщини на панських ланах. Кожна програма політичної партії ділиться на максимальну і мінімальну. Очевидно, що домагання переходу землі без викупу належить до максимальних постулятів, т. зн. таких, які можуть бути переведені в хвилі осягнення найвищого ступня організації мас, а з другого боку в хвилі для того обєктивно пригожій, в хвилі повного захитання істиюючого суспільно-політичного ладу. До того часу слід робити те, що наказує здоровий „хлопський розум“, слід робити те, що робить „простий гречкосій“, слід — рахуючись з обставинами — купувати землю, щоби инші не забрали її зпід носа, щоби не довести до такого моменту, коли можна вже буде перевести перехід землі без викупу, але не буде тієї землі ані без викупу, ані за викупом. Історична справедливість і сучасний стан нашого мало- і безземельного селянства вимагають, щоби земля перейшла в селянські руки без викупу. І цей постулят справедливости і сучасних вимог є не лише зафіксований в програмі, але під прапором того постулату і з метою його здійснення відбувається організація народніх мас. Та обєктивні обставини того рода, що в теперішніх обставинах ми не всилі здійснити тієї справедливости. Отже в ході переводженої чужими чинниками земельної реформи мусимо всетаки акомодувати до основи викупности, аж поки наша організація не зміцніє так, щоби міг затріюмфувати постулят справедливости. Якеж тут доктринерство і демагогія?

Колиб декому це було ще неясно, то вияснимо це „доктринерство і демагогію“ на прикладі зі сфери чисто політичної. Альфою й омегою політики галицьких Українців, а радше політичних провідників галицьких Українців, було домагання українського „коронного краю“ в рамках Австрії, створеного через поділ Галичини і Буковини та обєднаного в одну автономно-адміністраційну цілість. На протязі 70-ти літ те домагання не лише не було здійснене, але навіть у часі керми українського

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

В. Темницький.

Всесвітня продукція нафти.

(Докінчення.)

Якщо взяти під увагу власнокраєву продукцію нафти, то становище Англії наближується до становища Німеччини. На власній своїй землі Англійці почали добувати нафту щойно 1918 р. в графстві Derbyshire. Власна англійська нафта дає невеличкі скількости, а тимчасом Англія „випиває“ кольосальну масу нафти (5400 міліонів літрів 1923 р.) і апетит на нафту росте в небувалий спосіб, бо саме тепер Англія переводить усю свою воєнну фльоту з вугілля на нафту. Тому то й не диво, що Англія напружує всю свою енергію, щоб запевнити собі експльоатацію нафтових теренів по цілій земській кулі. Останніми часами англійські нафтярі кинулися з великим розгоном на Венецуелю, бо геольоги віщують цій полуднево американській республиці блискучу нафтову будучність. Инші полудневоамериканські республики, в першу чергу Колюмбія й Аргентина, мають великі нафтові терени, але їх державна політика не допускає заграничного капіталу до експльоатації нафти.

Говорячи про нафтові терени Америки, трудно поминути мовчанкою Мехіко. Кожний читач щоденної преси знає, що в Мехіку не вгавають різкі політичні авантюри під видом майже ненастанної домашньої війни. Державні переворoти чергуються нібй образці в калейдоскопі. Цікаво знати, що причиною цієї політично-авантюристичної суматохи є власне нафтові терени Мехіка. Злучені Держави Північної Америки давно вже закарбували собі постанову влучити Мехіко до свого державного організму саме задля нафтових теренів. Проводять отже в Мехіку витревалу політику інтриг і з розмислом піддержують ненастанні міжусобиці мехіканських генералів, щоби вкінці довести цю республику до такого стану, в якім збройна інтервенція Північноамериканської Унії булаб не тільки цілком оправданою, але й самим населенням Мехіка пожаданою.

Загалом варто звернути увагу на те, що краї з нафтовими теренами представляють собою огнища періодичних, хронічних, політичних заворушень та галабурд. Гляньмо тільки на Ірак, Грузію, Анатолію, Персію, Альбанію, середущу Америку і т. д. В останніх часах мароканська заверюха, що Еспанії спричинила богато втрат, а ще більше компромітації, а „демократичний“ уряд Франції здемаскувала в очах світа як закаптурених імперялістів, розшаліла також на тлі нафтових інтересів, себто апетитів французьких капіталістів на мароканську нафту.

Розглянувши осьтак вагу та значіння нафти для сучасного людства, для його щоденних потреб, для промислу, комунікації та воєнної техніки й оцінивши політичну ролю нафти, годі здержатися від питання, яке її майбутнє? Рішуча відповідь на це питання неможлива з двох причин: по перше тому, що всякі обчислення геольогів, як великі запаси нафти є на вже відомих нафтових теренах, з природи річи можуть бути тільки приблизними, бо зовсім точні підрахунки тут неможливі; а по друге тому, що пошукування за нафтою ведуться ненастанно і доводять дійсно до відкриття щораз то нових нафтових теренів на таких землях, про котрі недавно ніхто ще не думав, що криють у собі нафту. Ці два моменти можуть у оптимістів угрунтувати віру в невичерпаність джерел нафти на землі; але й песимісти мають для себе поважний аргумент, а саме, що сама земля є чимось обмеженим, отже не може крити в собі чогось необмеженого. Zваживши, яку велику скількість нафти людство вже зужило, як також ту обставину, що спотребування нафти з кожним днем розростається, мусимо погодитися з сумним висновком, що й нафті прийде колись кінець.

За час від 1857 до 1917 рр., себто за шістьдесять літ, добуто загалом на цілій землі понад біліон літрів нафти. Ціла та маса утворилаб один кубічний кільометер! З огляду на те, що нафтовий промисл від 1919 р. до 1923 р. майже подвоївся, бо з 73 міліярдів літрів виріс на 138 міліярдів, то на другий кубічний кільометер не треба буде ждати аж 60 років. Консумція нафти росте отже майже в геометричній прогресії. Якби приняти за основу консумцію з 1922 р., себто 125,,974,000.000 літрів і взяти в обрахунок усю світову нафту (з вимком Китаю, Японії, Сибіри, Канади та Полудневої Америки, бо в тих краях не всі ще нафтові терени відомі, навпаки — з кожним роком відкриваються нові), то обчислюють що підземний запас нафти вистане ще на якихсь 50 літ.

Проф. Майснер обчислив відомий запас нафти в поодиноких краях і приймаючи за основу консумцію з 1922 р., уложив ось яку табельку:

Запас нафти в міліярдах літрів вистане на років:

Злучені Держави Пів. Америки	1030	мрд. л. на	13	роки
Канада	140	„	560	„
Мехіко	665	„	25	„
Африка	136	„	773	„
Радянська Спілка	1000	„	275	„
Остання Европа	167	„	73	„
Японія і Формоза	181	„	615	„
Індії	390	„	150	„
Персія і Мезопотамія	835	„	275	„

Загалом ціла земська куля: 65 біліонів л. на 51 літ.

Бачимо з того, що геольоги не ворожать нафті вже довгого віку. Може бути, що вже наші внуки доживуть часу, в якім нафти загалом не буде. Одначе можемо потішити і своїх унуків: людський геній винайшов уже спосіб добувати штучну нафту, а саме з камінного вугілля, ба навіть з торфу. Спосіб не дуже скомплікований і вже сьогодня не надто коштовний. Через уліпшення техники цей спосіб ще подешевіє і наші внуки може будуть мати навіть дешевшу нафту, ніж ми... А що всесвітній запас камяного і бурого вугілля, згідно з обчисленнями геольогів, має вистати ще на якихось 5.000 літ, то штучна нафта буде в уживанні сто разів довше, як природна